

HAFTALIK GELİŞMELER (10-16 MAYIS 2025)

TÜRKİYE

- 2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi ile ilgili 2025/6 Sayılı Cumhurbaşkanlığı Genelgesi ile küresel sistemde yaşanan değişim ve dönüşümler kapsamında hazırlanan "2030 Sanayi ve Teknoloji Stratejisi"nin, **Türkiye'yi yüksek teknoloji ürün üretimi ve ihracatında lider ülkelerden biri konumuna taşımayı hedeflediği** ifade edildi. Genelge'de:
 - Sanayi üretiminde ve teknolojide bağımsızlığın temin edilmesinin ve Türkiye'nin yüksek teknoloji ürün üretimi ve ihracatında lider ülkelerden biri konumuna taşınmasının hedeflendiği,
 - Türkiye'nin sanayi ve teknoloji ekosistemini daha yüksek katma değer üreten, inovasyon odaklı, dijital ve yeşil dönüşümünü tamamlamış bir yapı haline getirmeye odaklanıldığı vurgulanıyor.

Stratejinin, On İkinci Kalkınma Planı (2024-2028), Cumhurbaşkanlığı Yıllık Programı ile diğer hedef ve politikalar çerçevesinde hazırlandığının altı çizilen Genelge'de 5 temel amaç şu şekilde belirtiliyor:

- Yüksek Teknoloji,
 - Dijital Ekonomi,
 - Yeşil Dönüşüm,
 - Küresel Entegrasyon
 - Yapısal Dönüşüm
- **2025'in ilk çeyreğinde Türkiye'ye 3 milyar dolar Uluslararası Doğrudan Yatırım (UDY) geldi; geçen yılın ilk çeyreğine kıyasla %89 artış görüldü.** Yatırımların en büyük payı %48 ile "Toptan ve Perakende Ticaret" sektöründe gerçekleşti. Diğer önemli sektörler ise finans, sigorta ve elektronik ürün imalatı oldu. **Türkiye'ye en fazla yatırım yapan ülkeler Kazakistan, Hollanda ve ABD olurken, bölgesel bazda "Diğer Asya Ülkeleri" %39 ile en büyük kaynak bölge oldu. AB ülkeleri yatırımların %31'ini oluştururken, Amerika kıtası %10 pay aldı. Mart ayında da Almanya, Fransa ve Hollanda başta olmak üzere çeşitli ülkeler Türkiye'ye yatırım yaptı.**
 - Çin merkezli SWM Motors'un Türkiye Ticari Direktörü Burak Azmanoğlu, Eskişehir'de yıllık 25 bin araç üretim kapasiteli bir fabrika kurmayı hedeflediklerini açıkladı. SWM, fabrikada üretime başlanması ile birlikte Türkiye'ye Çin'den otomobil ithal etmeyi de sonlandıracak.
 - Ticaret Bakanlığı tarafından açıklanan e-ticaret görünümü raporuna göre, **2024 itibarıyla Türkiye'de genel e-ticaret hacmi bir önceki yıla göre %61,7 oranında artarak 3,2 trilyon lira oldu.** Perakende e-ticaret hacmi %63,7 artarak 1,6 trilyon lira olurken perakende e-ticaret işlem sayısı ise %10,1 artış göstererek 1,9 milyar adede ulaştı. 2024

yılında e-ticaret hacmi en yüksek olan sektör, 301,3 milyar lira ile giyim, ayakkabı ve aksesuar sektörü olarak kaydedildi.

- Merkez Bankası Mayıs ayı verilerine göre; **piyasa katılımcıları anketinde katılımcıların cari yıl sonu tüketici enflasyonu (TÜFE) beklentisi bir önceki anket döneminde %29,98 iken, bu anket döneminde %30,35 oldu.**
- Toplam elektrik tüketimi içinde sanayinin payı **ilk iki ayda bir önceki yıla göre 1,84 puan gerileyerek %40,78'e gerilerken sadece Ocak ayında sanayi elektriği tüketiminde %20 düşüş gözlemlendi.** Ocak-Şubat 2025 döneminde Türkiye'de faturalanan elektrik tüketiminde %4,7 artış yaşandı. Buna karşın aynı dönemde sanayi elektriği tüketimi %0,18 ile çok sınırlı bir oranda arttı.
- **Türkiye, Eurostat verilerine göre haftalık ortalama 43,1 saatle Avrupa'da en uzun mesai yapılan ülke oldu.** Türkiye'de en uzun çalışma saatlerinin konaklama ve yemek hizmeti sektöründe olduğu belirtildi. Haftalık çalışma saati en düşük olan ülkeler ise 32,1 saat ile Hollanda, 33,7 saat ile Norveç ve 33,9 saat ile İrlanda oldu.

DÜNYA

ABD

- **ABD ve Çin gümrük vergilerinin düşürülmesi konusunda anlaşmaya vardı.** Bu durum küresel ekonomi için büyük bir hamle olarak değerlendiriliyor ve piyasalarda tansiyonun düşmesini sağladı. **Söz konusu anlaşma sonrasında enerji ve sanayi metallerinin fiyatı yükseldi.**
Yapılan ortak açıklamada, karşılıklı gümrük vergilerinde 90 gün boyunca geçici bir indirim uygulanacağı duyuruldu.
Anlaşma kapsamında;
 - **Çin, ABD'den ithal edilen mallara uyguladığı %125 oranındaki gümrük vergisini %10'a indirdi.**
 - **ABD de Çin'den gelen ürünlerde geçerli olan %145'lik yüksek vergi oranı %30'a düşürdü.**
- Fitch'in açıklamasına göre; **ABD ile Çin üç ay süreyle karşılıklı gümrük vergilerini düşürerek, iki büyük ekonomide yaşanabilecek ciddi bir çöküşü önlemeye çalışıyor.** **ABD'nin ortalama tarife oranı %23'ten %13'e geriledi ancak bu oran hâlâ geçen yılın %2,3'lük seviyesinin çok üzerinde bulunuyor.** ABD Çin'e ekonomik bağılılığı azaltma stratejisini sürdürürken genel ayrışma politikasını benimsemiyor.

Trump yönetiminin tarifeleri, yerli üretimi artırmak ve ticaret açığını azaltmak amacıyla ithal ikamesi stratejisinin bir parçası olarak kullanıyor. **Ticaret gerilimlerinin azalması**

halinde, Fitch'in Haziran ayında yayımlanacak Küresel Ekonomik Görünüm raporunda küresel büyüme tahminlerinin yukarı yönlü revize edilmesi bekleniyor.

- ABD Başkanı Trump, Orta Doğu turu kapsamında;
 - **Suudi Arabistan'dan 600 milyar dolarlık yatırım taahhüdü aldı ve savunma alanında iki ülke arasında tarihin en büyük yatırım anlaşmasına imza attı.** İki ülke arasında yapılan anlaşmaya göre ABD, Suudi Arabistan'a 5 farklı kategoride toplam 142 milyar dolarlık savunma ürünü satışı yapacak. Suudi Arabistan ayrıca ABD'li teknoloji şirketleriyle ortak olarak 80 milyar dolarlık dönüştürücü teknoloji yatırımında bulunmayı, ABD'deki veri merkezlerine 20 milyar dolarlık yatırım yapmayı, 4,8 milyar dolarlık Boeing uçakları sipariş etmeyi, ABD Adalet Bakanlığı ile iş birliği yapmayı ve uzay çalışmaları ile bulaşıcı hastalıklarla mücadelede ortaklık kurmayı da kabul etti.
 - **Birleşik Arap Emirlikleri (BAE) ile havacılık, yapay zekâ, enerji ve savunma gibi stratejik sektörleri kapsayan toplam 200 milyar dolarlık yatırım anlaşması imzaladıklarını duyurdu.** Anlaşmada uçak ve ekipman satışı yapılması, yapay zekâ çipi tedariği, yapay zekâ merkezleri kurulması, büyük bir alüminyum üretim tesisi kurulması gibi maddeler yer alıyor.
 - **Orta Doğu'daki en büyük ABD askeri üssünün bulunduğu Katar'ın 42 milyar dolarlık askeri alım yapacağını belirterek** ikinci döneminde 10 trilyon dolarlık yatırım toplamayı hedeflediklerini söyledi.
 - **Suriye'ye uygulanan tüm yaptırımları kaldıracağını duyurdu.** Suriye Dışişleri Bakanı Esad Hasan Şeybani bunun "Suriye halkı için önemli bir dönüm noktası" olduğunu ifade etti.
- Trump yönetimi, **Biden yönetiminde dağıtılan yaklaşık 15 milyar dolarlık hibe için bir denetim yapılacağını duyurdu.** ABD Başkanı Trump, petrol, doğal gaz ve kömürün yerli üretiminin destekçisi olurken açık deniz rüzgâr çiftliğinin inşasının durdurulması ve fosil yakıtlar üzerindeki düzenlemelerin hafifletilmesi için adımlar atmıştı. Buna ilaveten, **yenilenebilir enerji ve elektrikli araç şarj cihazlarıyla ilgili projeler için sağlanan fonu kesme önerisini getirdi.**
- 12-16 Mayıs haftasında dolar endeksi düştü ve 100,89'a geriledi. **Dolar; Avro, Japon yeni, Sterlin gibi birçok para birimi karşısında değer kaybetti.**
- FED, **gümrük tarifesi savaşı vb. sorunlar çözülene kadar piyasalara müdahale etmeyeceğini faiz oranlarını %4,25 ila %4,5 aralığında sabit tutacağını söyledi.**

AVRUPA BİRLİĞİ

- EY (Ernst&Young) anketine göre; **Avrupa'ya yapılan yabancı yatırım dokuz yılın en düşük seviyesine geriledi.** Avrupa'da doğrudan yabancı yatırım (FDI), 2024'te projelerin %5 ve işlerin %16 azalmasıyla dokuz yıllık en düşük seviyesine geriledi. **Fransa yabancı yatırım liginde yine zirvede ancak doğrudan yabancı yatırım projelerinin sayısı %14 düştü; İngiltere %13 düşüşle ikinci sırada; Almanya %17 düşüşle üçüncü sırada.** Avrupa'nın doğrudan yabancı yatırım açısından dördüncü büyük ülkesi olan İspanya, 2023'e kıyasla 2024'te %15'lik bir artış kaydetti ve İtalya ile birlikte Güney Avrupa'nın artan rekabet gücünü ortaya koydu. Ankete katılan şirketlerin %37'si yatırım planlarını küçülttüklerini belirtti. Ankete göre ABD ithalat tarifeleri anında toparlanmayı pek olası kılmıyor ancak güven devam ediyor. Anket katılımcılarının %61'i Avrupa'nın cazibesinin yapay zekâ ve yenilenebilir enerji gibi önemli yeni sektörler aracılığıyla büyümeyi yönlendirme potansiyeliyle uzun vadede artacağını bekliyor.
- AB Dış İlişkiler ve Güvenlik Politikası Yüksek Temsilcisi Kaja Kallas, sosyal medya hesabından yaptığı paylaşımda; **AB ülkelerinin, Rusya'ya yönelik yaptırım paketinde uzlaştığını açıkladı. Yeni yaptırımların, 20 Mayıs'ta Brüksel'de düzenlenecek AB Dışişleri ve Savunma Bakanları Toplantısı'nda resmen onaylanması planlanıyor.**
- Mevsimsel olarak düzeltilmiş **sanayi üretimi:**
 - Avro Bölgesi'nde Mart 2025'te aylık %2,6, yıllık ise %3,6 arttı.
 - AB genelinde aylık %1,9, yıllık %2,7 arttı.

2025 yılının başından beri Avro Bölgesi ve AB'de her ay artış gösteren **sanayi üretim endeksi Haziran 2023'ten bu yana en yüksek seviyeye yükseldi.**
- Avrupa Birliği, **savunma sanayisini güçlendirmek için önümüzdeki on yılda 500 milyar euro yatırım yapmayı planlıyor.** Ancak bu kaynağın nasıl sağlanacağı konusunda üye ülkeler arasında görüş ayrılıkları mevcut. Şu andaki bütçede savunmaya yalnızca 8 milyar euro ayrılmış durumda. Bazı ülkeler savunma harcamalarının bütçe kuralları dışında tutulmasını, bazıları ise Eurobond ihracını savunuyor. Avrupa Yatırım Bankası'nın askeri yatırımlarını artırması da seçenekler arasında yer alıyor. Ayrıca fonların ne kadarının AB içi üretime yönlendirileceği konusu da önemli bir anlaşmazlık noktası olarak öne çıkıyor.
- Avrupa Komisyonu, **2025 yılı çalışma programında öncelikli hedef olarak rekabet gücünün artırılması, savunmanın geliştirilmesi ve ekonomik dayanıklılığın güçlendirilmesini belirledi.** Bu hedefler doğrultusunda, AB kurallarının sadeleştirilmesi, idari yüklerin azaltılması ve uygulama süreçlerinin kolaylaştırılması için çeşitli düzenlemeler planlanıyor:

- Özellikle **sürdürülebilir finans raporlaması**, yatırım sınıflandırması ve sürdürülebilirlik durum tespiti gibi alanlarda kapsamlı basitleştirme adımları atılacak.
- **Sanayinin karbonsuzlaşmasını** hızlandıracak yasal düzenlemelerle birlikte izin, yetkilendirme ve raporlama süreçleri de kolaylaştırılacak.
- KOBİ'ler üzerindeki yasal yüklerin azaltılması ve tarım sektörüne yönelik sadeleştirme çalışmaları da gündemde.
- Savunma alanında ise, yatırım hedeflerine ulaşmayı kolaylaştıracak ve yenilikçi şirketlerin gelişimini destekleyecek yeni adımlar planlanıyor.
- "**Temiz Sanayi Mutabakatı**" çerçevesinde 2040 yılına kadar emisyonların yüzde 90 oranında azaltılması hedefleniyor. Tüm bu çabalar, AB'nin küresel rekabette güçlenmesi, stratejik bağımlılıklarını azaltması ve daha dirençli bir ekonomi inşa etmesi amacını taşıyor.

ALMANYA

- Son iki yıldır **büyümeyen tek G7 gelişmiş ekonomileri üyesi olan Almanya'da**, ülkenin vergi uzmanları konseyinin açıkladığı rakamlara göre, 2025 ile 2029 yılları arasında toplam vergi gelirleri Ekim ayındaki bir projeksiyona kıyasla 81,2 milyar avro (90,94 milyar dolar) azalacak. **Azalmanın sebebi mevcut ekonomik gerileme ve vergi indirimi olarak görülüyor.**
- **Almanya'da yatırımcı güveni yeni hükümet ve tarifelere yönelik iyimserliklerle Mayıs ayında artış gösterdi.** ZEW (Avrupa Ekonomik Araştırmalar Merkezi) **Ekonomik Güven Endeksi, Mayıs'ta geçen aya kıyasla 39,2 puan arttı.**
- Alman Sanayi Federasyonu (BDI) hükümet tarafından açıklanan **ekonomik büyüme programını önemli, aynı zamanda umut edilen ve gerekli bir işaret olarak değerlendirdi.**
- VDMA ise söz konusu Program için şu değerlendirmelerde bulundu:
 - **Sanayi politikası açısından önemli sinyaller verildi.** Özellikle bürokrasinin azaltılacağı, yatırımlar için vergi teşvikleri getirileceği ve şirket kurmanın kolaylaştırılacağı yönündeki açıklamalar doğru yönde atılmış adımlardır.
 - **Makine ve tesis mühendisliği sektörü için bunlar, yeniden büyümeyi mümkün kılacak temel kaldıraçlardır.** Şimdi belirleyici olan ise tutarlı uygulamadır: Daha fazla inceleme görevi değil, somut bir şekilde rahatlama istiyoruz.
 - **Makine ve tesis mühendisliği sektörü nitelikli uzmanlara acil ihtiyaç duymaktadır.** Bu da yabancı uzmanların istihdam sürecinin hızlandırılmasını ve bürokrasinin azaltılmasını, ayrıca esnek çalışma modeli uygulamalarının teşvik edilmesini kapsamaktadır.

- **Avrupa'ya ve Almanya'nın Avrupa'daki sorumluluğuna açık bir bağlılık gösterilmiştir. Avrupa tek pazarı bir başarı hikayesidir** ve özellikle Alman ekonomisi, daha sıkı bir birliğin sağlayacağı avantajlardan yararlanabilir.

DİĞER ÜLKELER

- Çin Ticaret Bakanlığı, **Nisan ayında ülkenin ihracatının yıllık bazda %8,1 artışla 315,7 milyar dolara yükselerek beklentileri aştığını açıkladı.** Bakanlık verilerine göre; söz konusu dönemde ABD'ye yapılan ihracat gümrük tarifeleri nedeniyle %21,0 azalırken, ASEAN ülkelerine yapılan ihracat %20,8, Avro Bölgesi'ne yapılan ihracat ise %8,2 artarak ABD kayıplarını telafi etti.
- Japonya ekonomisi, **ihracatın beklenenden daha fazla gerilemesiyle bir yılın ardından ilk kez daraldı.** GSYİH, Ocak-Mart döneminde yıllıklandırılmış olarak %0,7 oranında daraldı. Daralmanın nedeni, durgun özel tüketim ve azalan ihracatlar olarak gösterildi.
- **Meksika Merkez Bankası, beklentiler doğrultusunda 50 baz puanlık indirimle gevşeme serisini uzattı.** Banka, enflasyonist ortamın faiz oranı indirimi döngüsünün "kısıtlayıcı bir duruş sürdürülmesine rağmen" devam etmesini beklediğini ve 50 baz puanlık daha fazla indirimin mümkün olduğunu belirtti.

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİK

- **Türkiye'nin 2053 yılına kadar net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda sera gazı emisyonlarını azaltmayı teşvik etmek amacıyla işletmelere emisyon izinleri tahsis etmek ve bu izinlerin alım-satımını sağlamak üzere kurulması planlanan Emisyon Ticaret Sistemi (ETS) kapsamında çalışmalar sürüyor.** Enerji Piyasası Düzenleme Kurumu (EPDK) tarafından denetlenecek ve işletmelerin emisyon verileri ilgili kurumlarla paylaşılacak sistem;
 - Sera gazı emisyonlarını azaltma politikalarının etkinliğini artırmayı,
 - Yeşil ekonomiye geçişi teşvik etmeyi ve karbon kredisi ticareti yoluyla finansal kaynak yaratmayı amaçlıyor.Bu kapsamda Enerji Piyasaları İşletme A.Ş. tarafından, **gönüllü karbon kredisi alım-satımına aracılık edecek uluslararası standartlarda bir karbon piyasası tasarımı geliştirildi.**

- Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Alparslan Bayraktar ve Mısır Petrol ve Maden Kaynakları Bakanı Karim Badawi'nin Ankara'da görüşmeleri ardından iki ülke arasında enerji alanındaki iş birliğini güçlendirecek iki anlaşmaya imza atıldığı açıklandı:

- 1) Petrol, doğal gaz, jeotermal enerji, hidrojen ve kritik mineraller gibi stratejik sektörlerde ortak projeler yürütülmesi ve teknik uzmanlık paylaşımının artırılmasını hedefleyen Mutabakat Zaptı
 - 2) BOTAŞ ile Mısır'ın kamu enerji şirketi EGAS arasında BOTAŞ envanterinde bulunan bir Yüzer LNG Depolama ve Yeniden Gazlaştırma Ünitesi'nin dönemsel görev yapacağı ve hem Türkiye'nin hem de Mısır'ın doğal gaz arz güvenliğine katkı sağlaması amaçlanan anlaşma
- 2025 yılının ilk çeyreğinde elektrik üretiminin yaklaşık %10'u aktif durumda olan 378 rüzgâr enerjisi santralinden karşılandı. **Rüzgâr ve güneş kurulu gücümüz 35 bin megavatın üzerine çıktı.** En yüksek kurulu güce sahip şehirler sırasıyla; **İzmir, Balıkesir, Çanakkale, İstanbul ve Manisa** olarak açıklandı. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından 2035 yılına kadar, sanayiciler, ticarethaneler, turizm tesislerinin kendi ihtiyaçları için kuracağı santraller, depolamalı güneş, rüzgâr ve çatı GES uygulamaları ve deniz üstü offshore rüzgâr projeleri ile toplam 120 bin megavatlık kurulu güç hedefi bulunuyor ve bu alanda yeni yatırımlara yönelik çalışmalar sürdürülüyor.
 - Avrupa İstatistik Ofisi (Eurostat), Avrupa'daki sera gazı emisyonlarına ilişkin bülten yayımladı:
 - **AB ülkeleri, 2024'ün dördüncü çeyreğinde** 897 milyon ton karbondioksit eşdeğer sera gazı salınımı gerçekleştirdi. Buna göre, **sera gazı salınımı 2024'ün son çeyreğinde yıllık bazda %2,2 arttı.**
 - Bu dönemde, **21 AB ülkesinin sera gazı salınımı yıllık bazda yükseldi.** En fazla artış gösteren ülkeler %10,8 ile Litvanya, %9,4 ile Slovenya ve %8,1 ile Yunanistan oldu.
 - Sera gazı emisyonunun **yıllık bazda en fazla azaldığı ülkeler ise Kuzey Avrupa ülkeleri oldu.** Estonya'nın emisyonu %11,3, Finlandiya'nın %6,1 ve İsveç'in %2,3 azaldı.
 - Avrupa Komisyonu'nun yeni yayımladığı "**Delivering the EU Green Deal – Progress Towards Targets**" başlıklı Rapor'da, Avrupa Birliği'nin 2050 yılına kadar iklim nötrlüğünü hedefleyen Yeşil Mutabakat (Green Deal) çerçevesinde 2019–2024 döneminde belirlenen 154 nicel hedefin değerlendirilmesini sunuyor. Rapor'da:
 - İklim, enerji, döngüsel ekonomi, ulaşım, tarım ve gıda, ekosistemler ve biyolojik çeşitlilik, su, toprak ve hava kirliliği gibi alanları kapsayan hedefler çerçevesinde gerçekleştirilen değerlendirme 32 hedefin "yolunda" olduğu,
 - 64 hedefin "ivme kazandırılması gerekmekte" olduğu,
 - 15 hedefin "ilerleme kaydetmediğini veya gerilediğini" ve 43 hedef için ise veri bulunmadığı belirtmektedir.
- AB Yeşil Mutabakatı kapsamında yeterince ilerleme kaydedilemediğini gösteren Rapor'da AB'nin yeşil dönüşümü için kısa vadeli uygulama hedeflerine ulaşmak için daha yoğun çaba gerektiği vurgulanmaktadır.**

- **Almanya'nın Ocak-Nisan ayları arasında rüzgârdan elektrik üretim seviyesi 2017'den bu yana en düşük noktasına ulaştı.** Enerji düşünce kuruluşu Ember'in verilerine göre, 2025 yılı ilk dört ayında Almanya'nın temiz enerji hacmi, bir önceki yılın aynı dönemine göre %16 düştü ve elektrik ihtiyacını karşılamak üzere fosil yakıtların tüketimi %10 artış gösterdi. Bu durum **Almanya'nın karbon nötr olma hedefine giden yolda gerileme olarak değerlendiriliyor.**

Kaynakça

- www.vdma.org, www.bdi.eu, www.aposto.com; www.ekonomigazetesi.com; www.bloomberght.com; www.haberturk.com tr.euronews.com; www.dunya.com; www.investing.com www.iklimhaber.org; www.reuters.com; www.ekoiq.com; www.temizenerji.org; www.european-union.europa.eu; www.ec.europa.eu/eurostat; www.ey.com; www.anewz.tv/region